

УДОСКОНАЛЕННЯ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК У СТУДЕНТІВ СТАРШИХ КУРСІВ ЕКОНОМІЧНИХ ВНЗ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ МАТЕРІАЛІВ ПОЕЗІЇ

У статті порушена проблема вдосконалення граматичних навичок у студентів старших курсів економічних ВНЗ із використанням поетичних творів на матеріалі занять з англійської та німецької мов.

Основними напрямками навчання будь-якого іншомовного спілкування, а зокрема студентів економічних ВНЗ, передбачено підвищення якості навчально-виховного процесу в цілому та вдосконалення всебічної підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності. Практична ціль навчання іноземних мов у немовних ВНЗ вимагає від студентів самостійних автоматизованих умінь використання граматичного матеріалу для виконання комунікативних намірів. Для успішного виконання цієї мети потрібно максимально наблизити навчальне спілкування до ненавчального, зробити його менш затеоретизованим, звернути увагу на те, щоб студенти були комунікативно мотивовані, спілкувалися невимушено і добровільно, а матеріал був цікавим, новим та оригінальним.

Метою навчання граматики студентів старших курсів економічних ВНЗ є вдосконалення граматичних навичок на новому, більш складному матеріалі. Традиційно вважається найбільш ефективним при навчанні студентів економічних спеціальностей використовувати матеріали періодики, публіцистики, приклади переговорів, ділових листів і т. д. Але, як було зазначено, важливим моментом є всебічна освіта майбутніх професіоналів, тому ми вважаємо за доцільне пропонувати студентам інші матеріали, які б розширили їхній світогляд, підвищили культурний рівень та усунули б неприродність та вимушеність навчання, зробили б мовлення студентів більш наближеним до життя. Саме таким матеріалом є поезія.

Традиційно в методиці використання віршованих творів вважається ефективним при вдосконаленні фонетичних навичок, спонуканні до говоріння, тренуванні лексичного матеріалу і т. п. Але поетичні твори мають набагато більший потенціал і є невичерпним джерелом методичних ідей.

Дослідники лінгвістичної природи поезії зазначають, що найбільш характерною особливістю поезії є вживання різноманітних мовних засобів і структур, які належать як до усного, так і до писемного стилів. [1; 2; 3; 4; 5]. Поезія характеризується особливостями змісту, високохудожнім вираженням думки та образу і високою емоційністю та експресивністю. Основна цінність поезії для використання її при навчанні іноземної мови полягає в наявності у ній арсеналу художньо-зображувальних засобів і особливо у підборі засобів мови. Крім того, віршований твір відрізняється органічним зв'язком усіх окремих поетичних образів між собою, мелодикою, точно знайденим ритмо-мелодійним звучанням, що гармонізує з ідейно-образним змістом та стилістичною експресією.

Звичайно, як навчальний матеріал поезія має свої позитивні та негативні фактори. До позитивних належать такі: ритм, організація, образність, повторюваність лексики та граматичних конструкцій і функція естетичного, культурного виховання та розвитку образного мислення. До негативних факторів можна віднести архаїчні граматичні структури та низький рівень мовної підготовки студентів немовного ВНЗ. Вищезазначені недоліки не чисельні, і їх досить легко усунути. Під час навчання іноземної мови рекомендується використовувати твори письменників ХХ ст., які характеризуються наближеністю до сучасної дійсності, актуальністю проблем, живими образами та сучасними лексикою та грамактикою.

Щодо низького рівня підготовки, то вітчизняні та зарубіжні науковці виділяють такі труднощі, з якими стикаються студенти при використанні поезії як навчального матеріалу: лінгвістичні, композиційні, культурологічні, концептуальні та труднощі сприйняття [5; 6; 7].

Особливо актуальними для студентів економічних ВНЗ є подолання лінгвістичних, композиційних труднощів та труднощів сприйняття. Усі ці труднощі можна та необхідно здолати. Наприклад, лінгвістичні труднощі долаються таким чином: викладач пояснює зміст вірша, дає студентам можливість перефразувати поетичний твір у більш звичайному вигляді та пояснює незрозумілі слова.

При відборі віршів для застосування їх в аудиторії з метою вдосконалення будь-якої граматичної конструкції треба враховувати спосіб мислення, інтереси та специфіку сприйняття світу студентів-економістів. Поетичні твори – це один з шляхів спонукання студентів до непередбаченого мовлення [8], яке є необхідним у професійній діяльності. Крім того, будь-який професіонал повинен бути людиною всебічно освіченою, і поезія як матеріал з великим культурним навантаженням сприяє цьому якнайкраще. Для багатьох людей ідеальним способом покращення своїх знань про країну, мову якої вони вивчають, є ознайомлення з її культурою через літературні та інші художні твори, зокрема, через поезію. Живий уявний світ віршованого твору може швидко надати студентам розуміння моральних норм та поведінки, властивих даному суспільству. Поезія виявляє суттєве та підсилює значення, і досягається це більш економно, ніж у прозі. Поезія – це особливо ефективний інструмент для тренування окремої граматичної структури, тому що сама її природа вимагає повторюваності, а отже, переосмислення і більш глибокого розуміння. Це також прекрасне джерело для структурної практики граматики і базис для повторення вивченого матеріалу. Якщо вірш, який є прикладом граматичної структури, є також витвором мистецтва, він спонукає до легкого запам'ятовування багатьма студентами, на відміну до сухого матеріалу газетних статей чи ділових листів.

Беручи до уваги всі наведені зауваження, а також досвід роботи з поетичними творами, можна сказати, що поезія як матеріал для вдосконалення граматичних навичок не має недоліків, які спостерігаються в усному чи писемному мовленні. Щодо наповненості віршів граматичними структурами, то, звичайно, можна спостерігати нагромадження структур, причому вони подаються в гармонійній та реальній обстановці, що забезпечує їх найкраще запам'ятовування та подальше розпізнавання і вільне використання [7; 9; 10].

На основі вищезгаданого та існуючих у методиці загальноприйнятих критеріїв для створення вправ, зокрема спрямованих на прийом і видачу інформації, ми розробили типологію вправ, призначених для удосконалення граматичних навичок за такими етапами:

- рецептивний;
- репродуктивний;
- продуктивний.

Як додаткові критерії можна виділити характер виконання і вид опор.

Метою першого етапу є розпізнавання та розрізнення граматичних структур. На цьому етапі використовуються рецептивні та рецептивно-репродуктивні вправи із використанням слухових та зорових опор.

Метою другого етапу є тренування граматичних структур активних і пасивних граматичних мінімумів. До цього етапу належать репродуктивні і репродуктивно-продуктивні вправи в опорі на вербальну та невербальну наочність.

Продуктивні вправи третього етапу спрямовані на самостійне вживання граматичних структур.

Ефективність запропонованої системи вправ була перевірена експериментально на заняттях з англійської та німецької мов. Таким чином, ми можемо стверджувати, що використання поетичних творів при вдосконаленні граматичних навичок у студентів старших курсів є ефективним за умов правильного відбору цих матеріалів та дотримання етапів із розробленими на них вправами.

1. Дворяккіна Т. С. Використання поетичних творів // Методика викладання іноземних мов. – К.: Радянська школа, вип. 1989 (18). – С. 20-34.
2. Игнатова Е. В. Рекомендации по работе с текстами литературных произведений на уроках немецкого языка. // Ин. яз. в шк. – 1992. – №5-6. – С. 23-27.
3. Кублановский А. В. Две реплики о времени и стихах // Новый мир – М. 1995. – №4. – С. 208-210.
4. Duff A., Maley A. Literature. – Resource Books for Teachers: Cambridge University Press, 1997. – 167 p.
5. Celce-Murcia M., Hills Sh. Techniques and Resources in Teaching Grammar. – Oxford University Press, 1998. – 342 p.
6. Maley A., Moulding S. Poem into Poem. - Cambridge University Press, 1997. – 172 p.
7. Мирчева-Рейкова С., Илиева С. Стихотворения при обучении немецкому языку // Ин. яз. в шк. – 1985. – №5. – С. 50-51.
8. Пирхавка Н. Е., Кондратьева Т. В. Из опыта работы с аутентичными стихотворениями на уроках французского языка. // Ин. яз. в шк. – 1991. – №1. – С. 31-39.
9. Collie J., Slater S. Literature in the Language Classroom. – Cambridge Handbook for LTs: Cambridge University Press, 1994. – 266 p.
10. Carter R., Long M. W. Teaching Literature. – NY: Longman Group, UK Ltd. – 1991. – 200 p.

Матеріал надійшов до редакції 1.04.2004 р.

Омецинская О.В., Крыжевская К.В. Усовершенствование грамматических навыков у студентов старших курсов экономических вузов с использованием поэтических произведений.

Статья посвящена проблеме усовершенствования грамматических навыков у студентов старших курсов экономических вузов с использованием поэтических произведений на материале занятий по английскому и немецкому языкам.

Ometsinska O.V., Kryzhevskaya K.V. Reinforcement of Grammatical Habits of Senior Students of Economics Using Poetry.

The article is dedicated to the problem of reinforcement of grammatical habits of senior students of economics using poetry (on the basis of English and German lessons).